

NOU 2023: 13

På høy tid

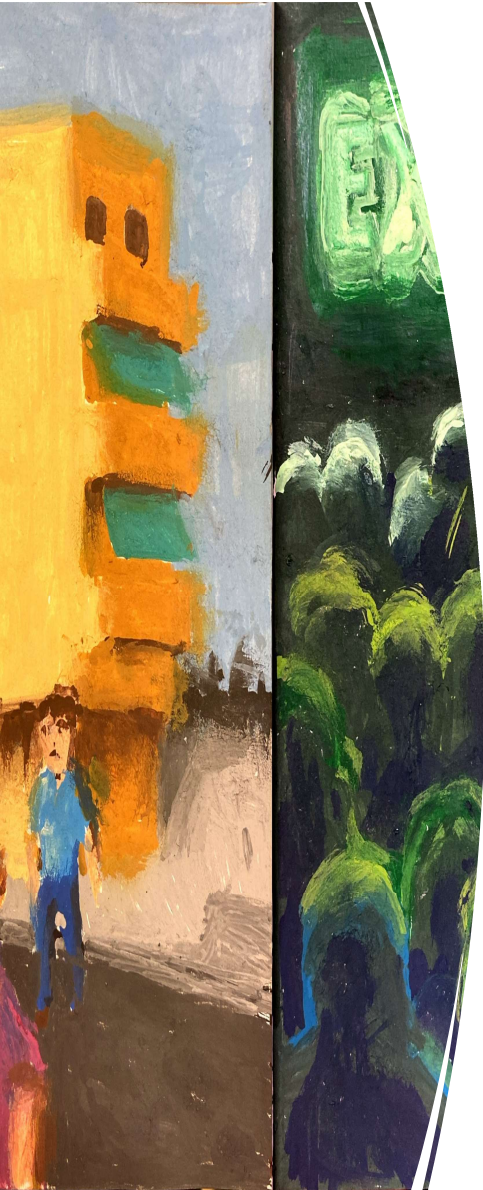
- Realisering av funksjonshindredes rettigheter

Mål og mening

SOR-konferanse om livskvalitet

27. oktober 2023

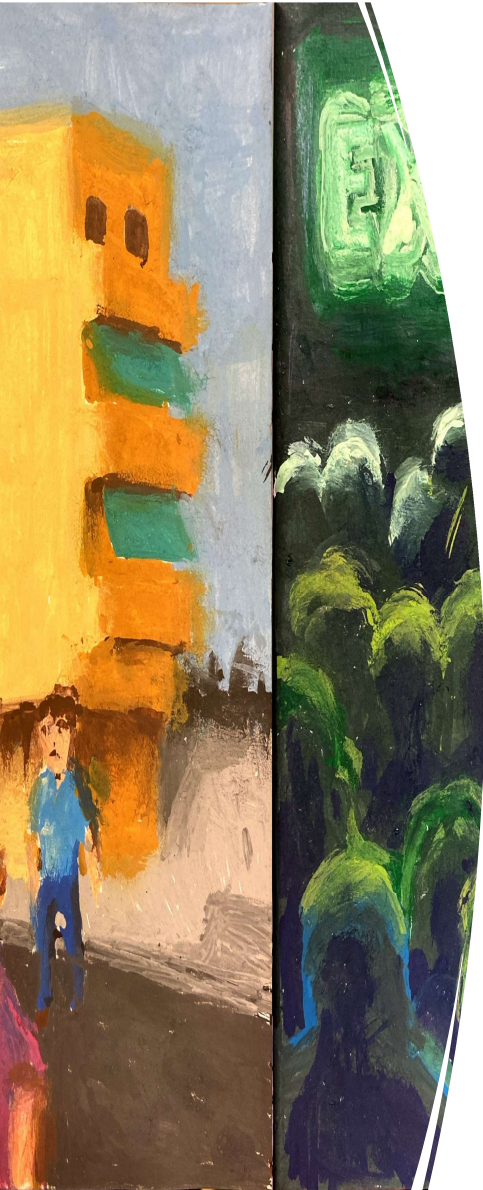
Line Melbøe og Kristian Bogen

Mandat (utdrag)

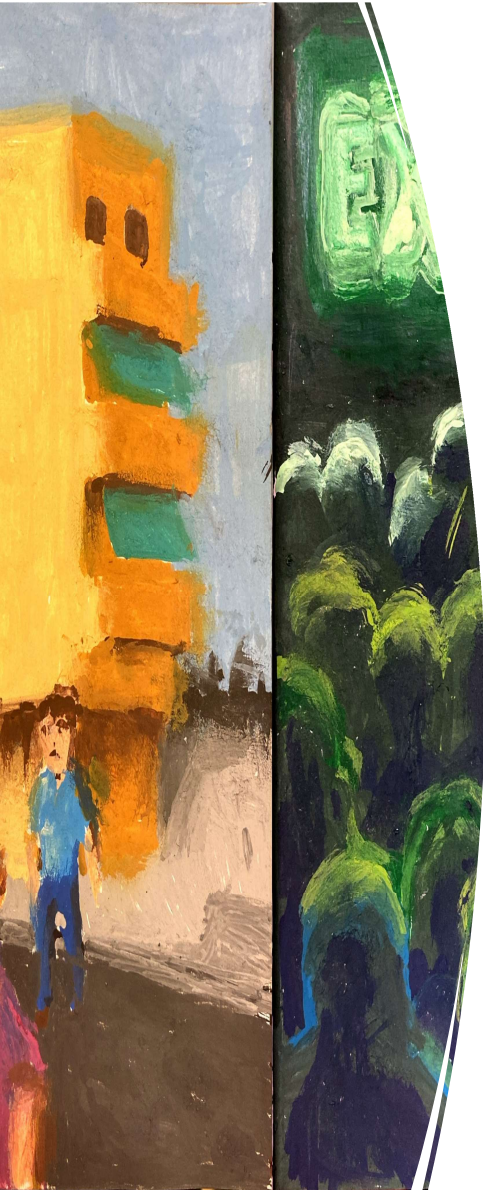
- Utvalget skal kartlegge hvilke holdninger og utviklingstrekk i samfunn, økonomi og teknologi som kan føre til et samfunn med mindre rom for mangfold og annerledeshet, og hvilken betydning dette har for menneskerettigheter, likestilling og demokratisk deltakelse for personer med funksjonsnedsettelse
- Betydningen for **deltakelse i arbeidslivet** skal være sentralt
- Utvalget skal vurdere og foreslå tiltak og strategiske innsatser som kan bidra til å **redusere fordommer** og bidra til en **bevisstgjøring av rettighetene** til personer med funksjonsnedsettelse gjennom hele livsløpet, og på alle samfunnets arenaer
- Situasjonen for **familier som har, eller venter barn som kan få behov for sammensatte tjenester**, skal inngå i denne vurderingen

Likestillings- og mangfoldsutvalget

Likestillings- og mangfoldsutvalget

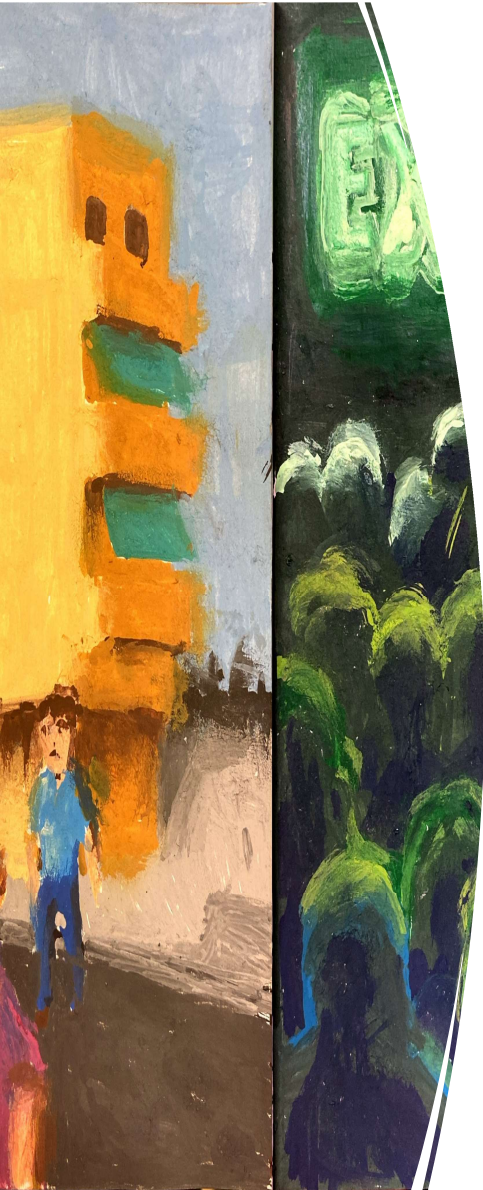
- Nils Kristian Bogen, viserektor USN, Skien (leder)
- Olaug Nilssen, forfatter, Bergen
- Faridah Shakoor Nabaggala, daglig leder Abloom, Oslo
- Henrik Syse, professor PRIO, Oslo
- Line Melbøe, professor UiT – Norges arktiske universitet, Harstad
- Tove Linnea Brandvik, forbundsleder, Lindås
- Silje Ask Lundberg, seniorrådgiver, Tromsø
- Bjørn Hatterud, forfatter og kurator, Oslo
- Morten Magelssen, førsteamanuensis UiO, Oslo
- Ingrid Thunem, leder i Unge funksjonshemmede, Tromsø
- Paal Haavorsen, seniorrådgiver i bransjeforeningen Arbeid og Inkludering, Oslo

Vi har valgt å skrive en NOU som . . .

- bygger på aktiv involvering av funksjonshindrede selv, ulike interesseorganisasjoner, og særskilt innspill fra barn og unge
- vektlegger tilgjengelighet – kommer også i lettlest versjon
- er litt annerledes, bl. a. med aktiv bruk av skjønnlitteratur
- legger til grunn en livsløpskronologi
- har særskilt fokus på situasjonen til barn og unge
- vektlegger et sterkt rettighetsperspektivet
- adresserer systemutfordringer
- søker å skape forståelse for kompleksiteten på området

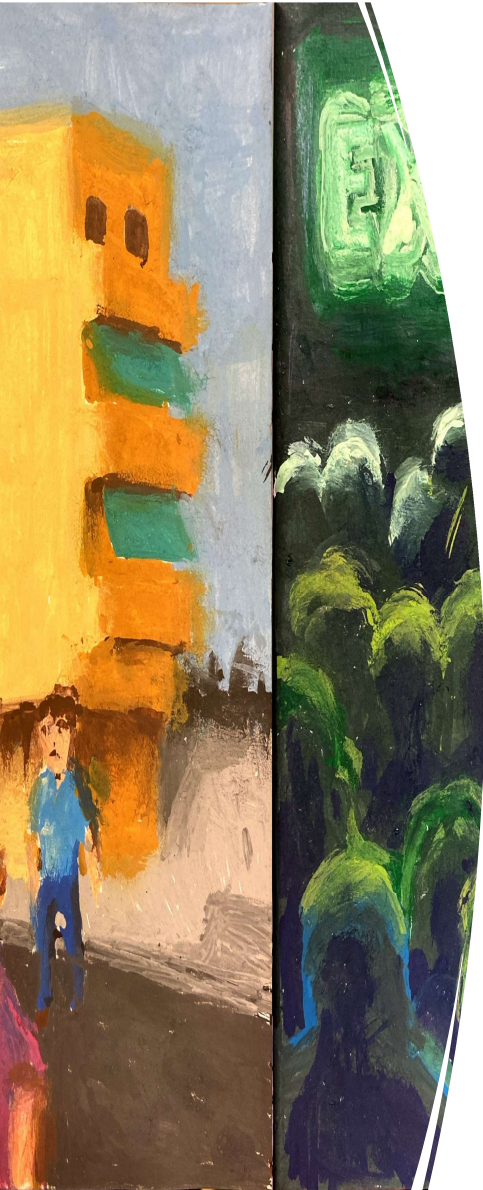
Likestillings- og mangfoldsutvalget

Utredningen gir

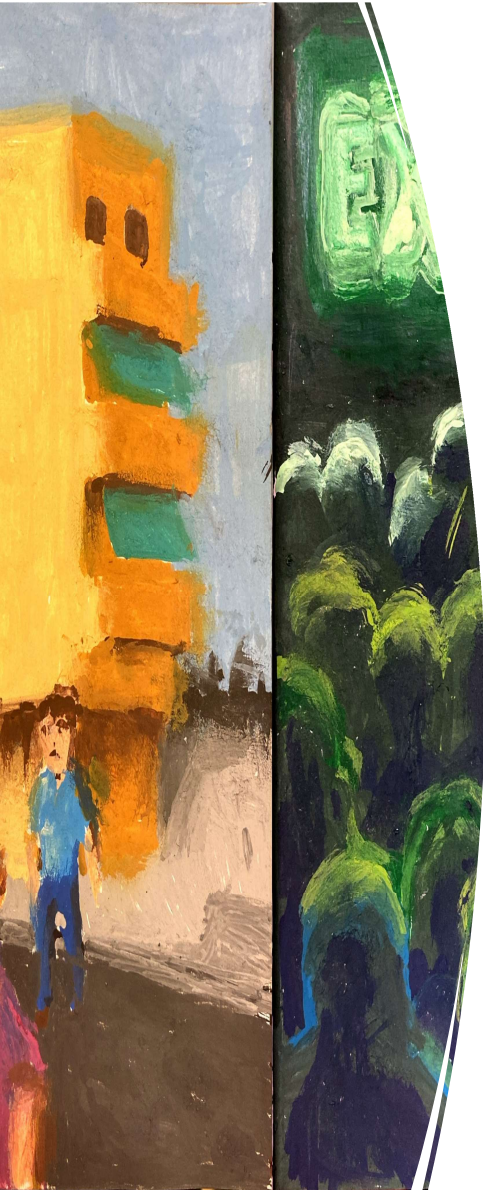
Et helhetlig og oppdatert kunnskapsgrunnlag og en overordnet status/situasjonsrapport for en stor og sammensatt målgruppe som gir oss klare signaler på:

- Manglende fremdrift i samfunnets aksept av og løsninger på funksjonshindredes utfordringer
- At samfunnets aksept av annerledeshet, inkludering og mangfold går for sent
- At samarbeid mellom forvaltningsnivåer, offentlige organer og arbeids- og samfunnsliv ikke fungerer godt nok

Utredningen gir

- Økt innsikt i funksjonshindredes situasjon – samfunnet må evne å se bak funksjonshindringen
- Et nytt begrep: «funksjonshindret» til erstatning for «funksjonshemmet» og «personer med funksjonsnedsettelse»
- Gode eksempler på vellykkede prosjekter som kan og bør skaleres opp
- 159 forslag til tiltak på 10 viktige samfunnsområder/livsfaser

Overordnede anbefalinger og forslag til tiltak

- En forbedret, utvidet og helhetlig assistenttjeneste

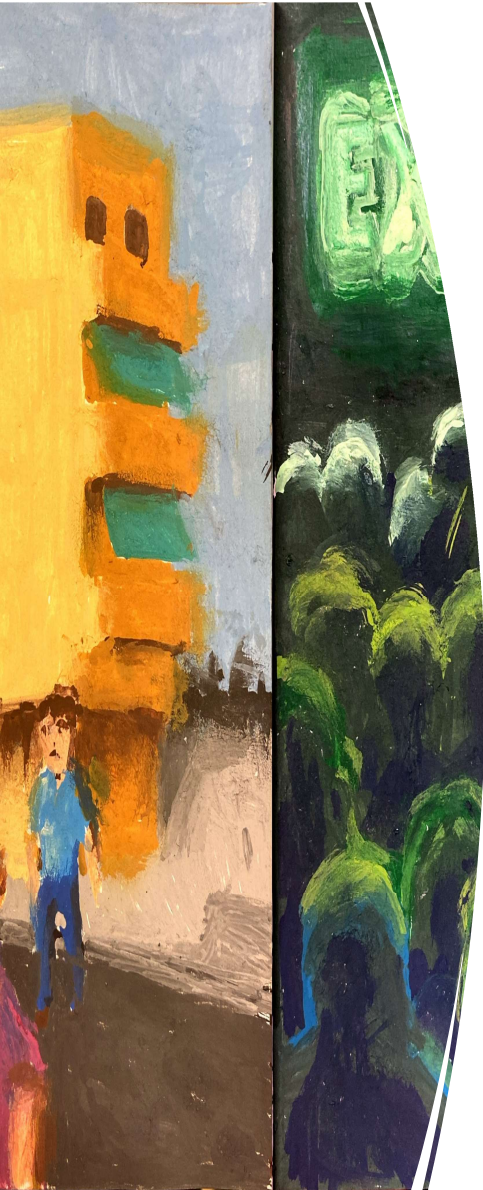
Det utvikles en forbedret, utvidet og helhetlig assistansetjeneste med BPA som utgangspunkt. Ansvar for tjenesten overføres fra kommunene til staten for å sikre at tjenesten blir et reelt likestillingsverktøy av samme kvalitet over hele landet. Tjenesten må kunne anvendes på alle arenaer, i alle livsfaser.

- Universell utforming

Arbeidet med et universelt utformet samfunn, med lik tilgang til teknologi, informasjon, fysiske omgivelser, varer og tjenester, må prioriteres. Regjeringen må derfor legge frem en ny forpliktende handlingsplan med klare tidsfrister for å komme i mål.

- CRPD

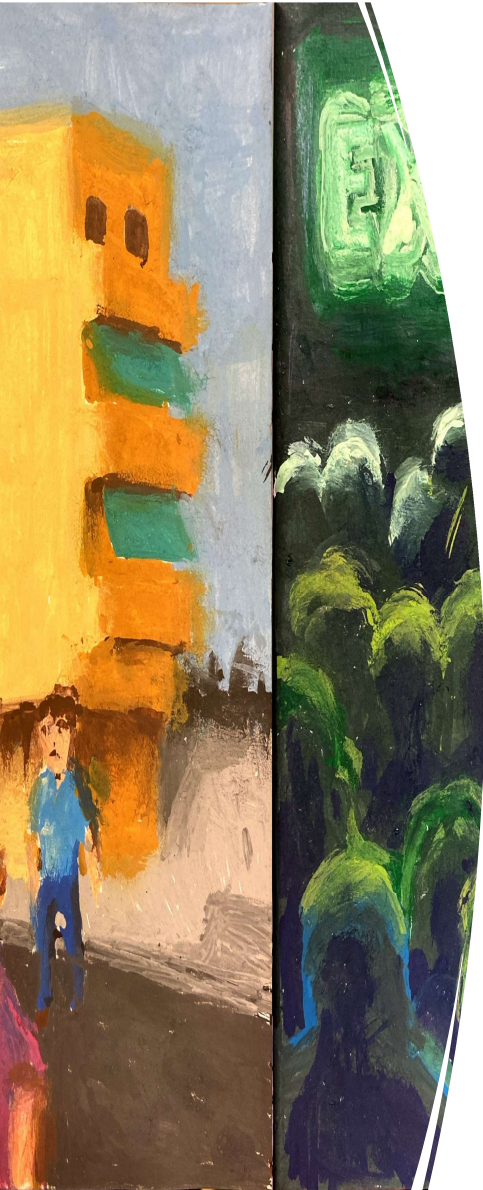
- CRPD inkorporeres i menneskerettighetsloven, og at alt lovverk (inkludert rundskriv/veiledere) som blir berørt ved en inkorporering, blir gjennomgått, oppdatert og harmonisert
- Alle relevante forvaltningsnivå får økt kunnskap om, og opplæring i, CRPD

Tema: Barn og unges oppvekstsvilkår

Forslag til tiltak:

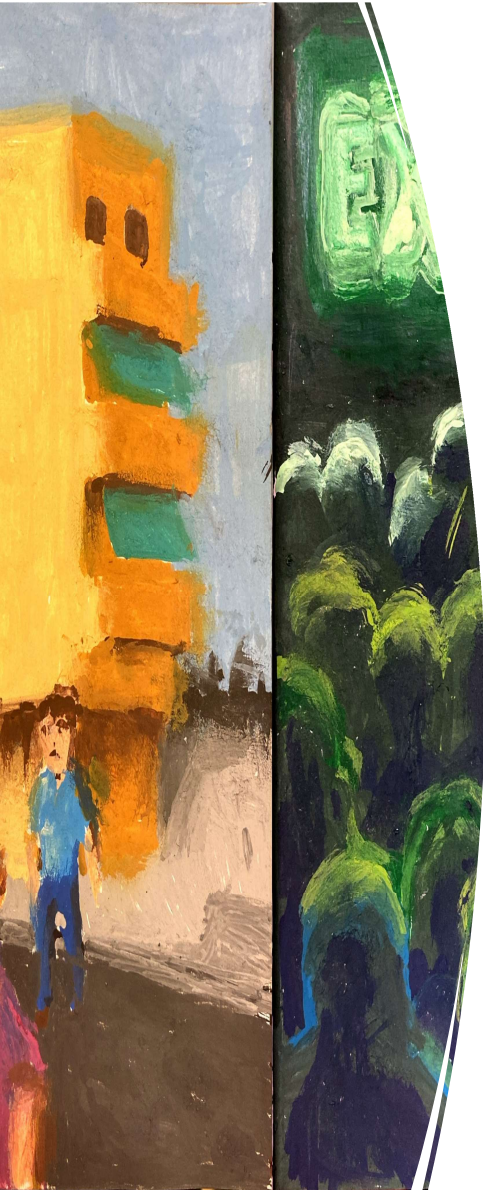
- Barn og unge som ikke er kandidater for BPA må få tilgang til andre assistanseformer for sin fritid (for eksempel Fritid med bistand), og assistansen må gis i tilstrekkelig omfang
- Barn og unges stemmer inkluderes i utarbeidelsen av statlig og kommunal politikk for denne målgruppen, blant annet gjennom involvering av relevante barne- og ungdomsorganisasjoner
- Kommunene inngår et samarbeid med Unge funksjonshemmedes om Inkluderingsmerket til veilederen Barrierefri fritid og gjennomfører tiltakene i denne veilederen for å sikre en aktiv fritid for funksjonshindrede barn og unge.

Tema: Samfunnsdeltagelse for voksne

To forslag til tiltak:

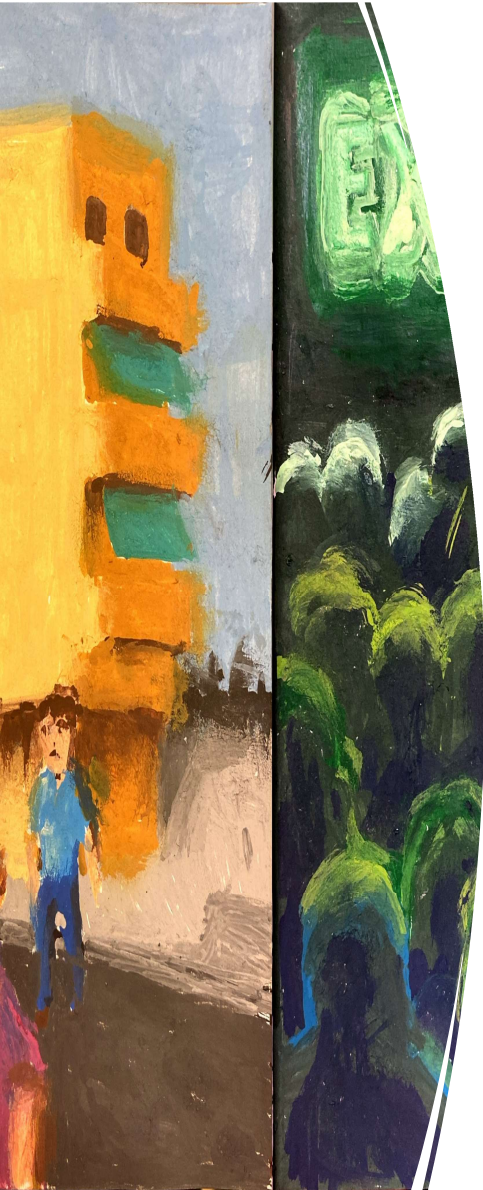
- Det utvikles en forbedret, utvidet og helhetlig assistansetjeneste med BPA som utgangspunkt. Ansvar for tjenesten overføres fra kommunene til staten for å sikre at tjenesten blir et reelt likestillingsverktøy av samme kvalitet over hele landet. Assistansetjenesten må kunne anvendes på alle arenaer og i alle livsfaser
- Arbeidet med et universelt utformet samfunn, med lik tilgang til teknologi, informasjon, fysiske omgivelser, varer og tjenester, må prioriteres. Regjeringen må derfor legge frem en ny forpliktende handlingsplan med klare tidsfrister for å komme i mål.

Tema: Samfunnsdeltagelse for voksne

... og to til:

- Det igangsettes en informasjons- og holdningskampanje som retter oppmerksomhet mot funksjonshindredes utfordringer i samfunnet. Målet er å skape en allmenn aksept for å sikre denne gruppen tilgang til samme rettigheter som andre
- Norske mediehus og kulturinstitusjoner må oppfordres til å vektlegge økt mangfold i rekruttering av egne ansatte, herunder funksjonshindrede. Økt synlighet vil bidra til å alminneliggjøre forskjellighet og over tid endre folks holdninger

Tema: Mer enn funksjonshindret!

Forslag til tiltak:

- Det må forskes mer på erfaringer mennesker som tilhører flere minoriteter samtidig og hvilke utfordringer disse møter, slik at dette kan hensyntas når politikk for funksjonshindrede skal utformes
- Funksjonshindrede må inngå tydeligere som gruppe i den offentlige mangfoldspolitikken og omtales eksplisitt i alle offentlige føringer og tiltak som omhandler mangfold. Funksjonshindrede må inkluderes i mangfoldsbegrepet.
- Det opprettes en egen tilskuddsordning til politiske, bruker- og interesseorganisasjoner som ønsker midler til interseksjonelt arbeid.

Avslutningsvis:

- NOU-en ute på høring – frist: 1. desember 2023
- Regjering og KUD bestemmer veien videre

Uavhengig av dette:

- Bruk «På høy tid» som et kunnskapsgrunnlag
- Bruk NOU-en for å finne gode argumenter til dialogen med «de som sitter med makta», og andre, der du er og arbeider

Noen tema til samtale nå:

- Identitetsproblematikk blant funksjonshindrede – samfunnets holdninger
- Arbeid og bolig
- Samfunnsdeltagelse og fritid for barn og voksne